

*Мудролюбова Н. О.
викладач кафедри теорії та історії держави і права
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

ПОЯВА НОВИХ СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З АНЕКСІЄЮ КРИМУ

Початком тимчасової окупації території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, згідно з українським законодавством, вважається дата набрання чинності Резолюцією № 68/262 Сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 27 березня 2014 року про підтримку територіальної цілісності України.

Насильницька анексія Криму не визнається українською державою, не визнається Генеральною асамблеєю ООН, ПАРЄ, ПА ОБСЄ, а також суперечить рішенню Венеціанської комісії, натомість російською владою трактується як “повернення Криму до Росії”. Згідно з Законом України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” територія Кримського півострова внаслідок російської окупації вважається тимчасово окупованою територією [1].

У нині діючій Конституції України говориться про Україну як про суверенну, демократичну, правову, соціальну державу (ст. 1) [3].

В Україні ще з радянських часів соціальні питання є одними з болючіших. Вони вважаються критерієм якості економічної політики, крізь їх призму оцінюють діяльність урядів.

Соціальна держава служить всьому суспільству в цілому, прагне до виключення або зменшення невинуватених соціальних розходжень, забезпечує соціальну захищеність особистості. Формування так званого “середнього класу” (гаранта стабільності суспільства) – один з основних декларованих напрямків соціальної політики Української держави. Ця політика, зокрема, проявляється у витраті певної частки бюджетних коштів на різного роду соціальні виплати. Наприклад, видаються субсидії нужденним для оплати комунальних послуг; проводяться й фінансуються великомасштабні соціальні програми (Національна програма “Україна”, Програма зайнятості населення); створюються відповідні фонди, наприклад: Державний фонд сприяння зайнятості населення, Національний фонд соціального захисту матерів і дітей “Україна – дітям”.

Більшість українців вважають соціальні умови в країні поганими. Висновок, який вони з цього, зазвичай, роблять – Україна не є соціальною державою й не виділяє на соціальні питання достатньо ресурсів, хоча за рівнем частки соціальних видатків в економіці Україна випереджає більшість розвинених країн і наближається до найбільш соціально-орієнтованих з них. За рівнем же частки в економіці пенсійних видатків ми взагалі посідаємо одне з найперших місць в світі. У 2000-х роках ми нарощували

пенсійні видатки темпами, в три рази вищими за інфляцію та майже в два рази вищими за темпи росту номінального ВВП.

То в чому ж причина поганих соціальних показників? Вона доволі банальна – низький рівень економічного розвитку. Наприклад, щоб підтримувати купівельну спроможність своїх соціальних видатків на рівні з українською, Мексиці та Турції достатньо витратити в два рази меншу частку свого ВВП, аніж Україні [5].

Проблема полягає у низькому рівні економічного розвитку – яка б велика частка ВВП не перерозподілялась на соціальні видатки, розмір цих видатків в абсолютних цифрах все одно буде невеликим.

Причому, саме постійна орієнтованість на соціальність і є однією з основних причин економічної відсталості України. Світ не знає прикладів успішного швидкого економічного розвитку в соціальній державі – або соціальність, або швидкий розвиток.

Через події на півострові Крим та на сході України, на жаль, погіршилася ситуація з соціальними питаннями в країні.

Постало ще одне питання сьогодення – це соціальний захист учасників антитерористичної операції та їх сімей, підтримка демобілізованих військовослужбовців.

Президент України Петро Порошенко 18.03.2015 року підписав Указ “Про додаткові заходи соціального захисту учасників АТО [4].

Як зазначається в документі, Уряд має невідкладно розробити та подати на розгляд Верховної Ради законопроекти про внесення змін до деяких законодавчих актів, зокрема, щодо надання статусу учасника бойових дій особам, які безпосередньо беруть участь в антитерористичній операції та статусу учасника війни особам, котрі забезпечують її проведення. Кабмін також має забезпечити скорочення строків розгляду питання про надання статусу учасника бойових дій учасникам АТО та неухильне їх додержання.

На нарадах різних рівнів затверджуються регіональні та комплексні Програми підтримки демобілізованих учасників антитерористичної операції та членів їх сімей на 2015 рік та заходи Програми. Мета і основні завдання Програми – це вирішення невідкладних питань матеріально-технічного, медичного, соціально-побутового, культурного обслуговування військовослужбовців (резервістів, військовозобов’язаних, бійців добровольчих формувань) та працівників Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, інших, утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції. А

також здійснення конкретних заходів, спрямованих на забезпечення права кожного громадянина на достатній життєвий рівень; забезпечення підтримки демобілізованих учасників антитерористичної операції та членів їх сімей, соціально-правова, трудова та медична реабілітації; інформаційна підтримка та патріотичне виховання, допомога у створенні громадських організацій [2].

Завданнями Програми є створення належних умов перебування демобілізованих учасників антитерористичної операції у медичних закладах; створення реєстру демобілізованих учасників антитерористичної операції та їх сімей; забезпечення медичними оглядами та реабілітація; сприяння у працевлаштуванні та зайнятості; забезпечення соціальними гарантіями; надання психологічної підтримки учасникам антитерористичної операції та їх сім'ям; сприяння участі демобілізованих учасників антитерористичної операції та членів їх сімей у громадському житті; організація патріотичного виховання молоді; забезпечення інформаційного супроводу.

На постійному контролі органів соціального захисту повинні перебувати питання щодо кожного незахищеного громадянина України. Соціальна держава повинна бути не тільки декларативною, а й вирішувати всі проблеми, що постають у соціально незахищених верств населення. На даний момент до соціальних питань в Україні додалося ще одне – питання підтримки учасників антитерористичної операції та їх сімей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Резолюція ПАРЕ Розвиток останніх подій в Україні: загроза функціонування демократичних інститутів: за станом на 05.05.2015 р. [Електронний ресурс] / ПАРЕ. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.unian.net/politics/906057-pase-prinyala-rezolyutsiyu-s-osujdeniem-anneksii-kryima-rossiye.html>
2. Розпорядження № 359-р Про затвердження плану заходів щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції від 31 березня 2015 р. [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України. – Офіц. сайт. – 2015. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/359-2015-%D1%80>
3. *Тацій В.Я.* Конституція України. Науково-практичний коментар. Подарункове видання / В. Я. Тацій, О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш. – Х. : Право, 2012. – 1128 с.
4. Указ Президента України № 150/2015 Про додаткові заходи щодо соціального захисту учасників антитерористичної операції від 18.03.2015 р. [Електронний ресурс] / Президент України. – Офіц. сайт. – 2015. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.president.gov.ua/documents/19084.html>.
5. Чи є Україна соціальною державою [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу : <http://real-economy.com.ua/infographics/36450.html>.